

1. Nr inwentarza: 236
2. Autor/rzy: Jan Szutkiewicz
3. **Tytuł egzemplarza: Popychadło**
4. Inne wersje tytułu (wg afisza):
5. Tytuł oryginalny:
6. Autor przekładu:
7. Współpraca (autor adaptacji):
8. Słowa kluczowe: Jan Szutkiewicz, *Popychadło*, egzemplarz krakowsko-lwowski
9. Data, miejsce, rok wydania [druki]:
10. Data utworzenia egzemplarza teatralnego: 1896
11. Typ zasobu: rękopis, egzemplarz teatralny
12. Oznaczenia, pieczęcie: Pieczęcie: Teatr Miejski w Krakowie, Biblioteka Teatru im. Juliusza Słowackiego w Krakowie, Cenzura: C.K. Delegat Namiestnika w Krakowie - zezwolenie na wystawienie z dnia 9 X 1896 r. Kraków i 24 XII 1896 r. Lwów,
13. Noty (obsada, skreślenia): skreślenia: dwie obsady, notatki ołówkiem czarnym, czerwonym, niebieskim i fioletowym oraz atramentem czarnym, znaki suflersko-inspicjenckie z datami spektakli od 27.12.1896 r. do 01.03.1906 r. w Krakowie i Lwowie, rys. planu sceny w poszczególnych aktach (ręką Pawlikowskiego)
14. Język: polski
15. Opis fizyczny: s.398, 250 x 190 mm
16. Lokalizacja oryginału: Archiwum Artystyczne i Biblioteka Teatru im. J. Słowackiego w Krakowie
17. Prawa: domena publiczna
18. Inscenizacje powiązane:
 - a) Teatr, scena: Teatr Miejski w Krakowie
 - b) Data/y premier/y: Kraków, prem. 10.10.1896, wzn. 31.08.1897, 05.04.1899, 18.02.1906, Lwów: prem. 27.01.1901, wzn. 28.07.1901, 16.03.1902; 6.09.1904
 - c) Reżyseria:
 - d) Scenografia/kostiumy:

e) Autor muzyki:

f) Obsada/y:

Hrabina Ostojowska – Bronisława Wolska (Kraków), Zofia Cichocka (Lwów), Alicja Rotter (Lwów 1904)

Eugeniusz Zdobywski – Włodzimierz Sobiesław (wł. Bystrzyński), od 1906 Stanisław Stanisławski (Kraków), Antoni Kliszewski (Lwów)

Stanisław Żarowski – Józef Śliwicki, od 1906 Włodzimierz Kosiński (Kraków), Jan Nowacki (Lwów), Stanisław Stanisławski (Lwów 1901)

Jan – Ludwik Solski (Kraków), Jan Szutkiewicz (Kraków 1897), Jan Nowacki (Kraków 1897), Józef Popławski (Kraków 1906), Władysław Kwiatkiewicz (Lwów 1901), Ludwik Solski (Lwów 1901)

Małgorzata – Paulina Wojnowska, od 1906 Stanisława Słubicka (Kraków), Anna Gostyńska (Lwów)

Klementyna – Gabriela Morska (Kraków 1896), Faustyna Krysińska (Kraków 1897, jako Węgrzynowa 1899), Sylwia Jutkiewicz (Kraków 1899, 1906), Helena Chmielińska (Lwów 1901), Faustyna Węgrzynowa (Lwów 1901)

Maria – Tekla Trapszówna (Kraków), Konstancja Bednarzewska (Kraków 1897, Lwów 1901), Jadwiga Czechowska (Kraków 1906), Stefania Gromnicka (Lwów 1904)

Ignacy – Władysław Roman (Kraków 1897-1899, Lwów), Bolesław Zawierski (Kraków 1905)

Józef – Leon Stępowski (Kraków), Maksymilian Węgrzyn (Kraków 1897), Adolf Walewski (Kraków 1906), Bolesław Zawierski (Lwów.1901), Henryk Klimontowicz (Lwów 1901), Franciszek Wysocki (Lwów 1902)

Michał – Andrzej Mielewski (Kraków), Grzegorz Senowski (Kraków 1897), Marian Jednowski (Kraków 1906), Maksymilian Węgrzyn (Lwów)

Antosia – Faustyna Krysińska, od 1906 Ada Kośnierska (Kraków), Jaroszówna (Lwów 1901), Maria Nowińska (Lwów 1901), Ostrowska (Lwów 1904)

Zosia – Helena Teodorowicz, od 1906 Maria Jeremi (Kraków), Matkowska (Lwów 1901), Józefa Łomińska (Lwów 1904)

Prokop Żółciński – Antoni Siemaszko, od 1906 Leon Stępowski (Kraków), Ferdynand Feldman (Lwów)

Katarzyna – Maria Koźmin, od 1906 Józefa Modzelewska (Kraków), Julia Otrembowa (Lwów 1901), Józefa Modzelewska (Lwów 1901)

Kunegunda – Józefa Wójcicka, od 1906 Maria Sokolicz (Kraków), Paulina Rybicka (Lwów)

Stróżka – Paulina Czechowska (Kraków), Józefa Modzelewska (Lwów 27.01.1901), Michlewicz (Lwów 1901), Józefa Łomińska (Lwów 1901)

Julia – Helena Teodorowicz (Kraków), Zofia Kwiatopolska (Lwów 1901), Zofia Sławińska (Lwów 1904)

Lokaj hrabiny – Bolesław Puchalski (Kraków), Seweryn Jasielski (Lwów)

Lokaj hrabiny II – Maksymilian Dolski (Lwów)

Lokaj barona – Rudolf Segeny (Kraków), Adam Jasiński (Lwów 1901). Henryk Czaki (Lwów 1904)

Posłaniec – Stanisław Fried (Lwów)

Harmonista – Koliński (Lwów)

g) Identyfikacja ingerencji (autorzy ingerencji, rodzaj – np. suflerskie, reżyserskie, inspicjenta): egzemplarz cenzorski służący potem suflerowi/inspicjentowi; rysunki reżyserskie

h) Opis powiązanych inscenizacji:

Premiera 10.10.1896 r. w Krakowie mieściła się w nurcie inscenizacji polskiego dramatu współczesnego, promowanym z pasją przez Tadeusza Pawlikowskiego. Jak wynika z egzemplarza cenzura nie miała żadnych zastrzeżeń do tekstu, który choć rozwijał się „na tle stosunków społecznych”, nie ukazywał ich od drastycznej, a raczej komediowo-popularnej strony. Przedstawienie, starannie przygotowane i wyreżyserowane, było osadzone w folklorze podmiejskim, a grający stróża Jana Solski podglądał podobne postaci (i ich gwarę) na przedmieściach Krakowa (mimo że rzecz według afisza, dzieje się w Warszawie). Pełne temperamentu postaci z ludu grali Roman, Śliwicki, Mielewski. Ciekawostką była też dekoracja przedstawiająca symultanicznie przekrój dwóch sąsiadujących pokoi. Sztuka Szutkiewicza była największą atrakcją repertuarową czwartego sezonu dyrekcji T. Pawlikowskiego. Późniejszym krakowskim powtórzeniem spektaklu towarzyszyły atrakcje: 27.11.1896 po sztuce odbył się pokaz „żywych fotografii” czyli kinematografu, 12.01.1897 w roli Jana wystąpił gościnnie sam autor komedii – Jan Szutkiewicz, a 31.08.1897 gościnnie zagrali Konstancja Bednarzewska i Jan Nowacki. Prawdopodobnie to Pawlikowski, po objęciu dyrekcji Teatru Miejskiego we Lwowie, zabrał ze sobą egzemplarz i na jego podstawie przygotował premierę 27.01.1901 r. We Lwowie utwór nie był już chyba tak popularny, powtarzano go 5 razy, także w kolejnych sezonach, z kilkoma aktorami z krakowskiej obsady. Ludwik Solski wystawił komedię ponownie w Krakowie w 1906 roku, już jako dyrektor sceny.

i) Uwagi:

Rysunki sceny w kolejnych aktach ręką T. Pawlikowskiego. Obsada krakowska i lwowska wpisana przy osobach. Skreślenia i dopisku suflerskie, znaki inspicjenckie. Na końcu kalendarium przedstawień w Krakowie (1896-1906) sygnowane przez suflerów J. Meissnera i Borsuka oraz we Lwowie (1901) z notą suflera Teofila Gamskiego. Wpis lwowskiego woźnego J. Pichora.

Opracowanie: Dorota Jarząbek-Wasył

Opis merytoryczny do egzemplarza teatralnego zdigitalizowanego w ramach projektu digitalizacyjnego Cyfrowe Arcydzieła Teatru im. Juliusza Słowackiego w Krakowie ("CATS") - etap I, *Dofinansowanego ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury w ramach zadania KULTURA CYFROWA 2021.*